

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w premii-
racie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie
1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.
Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Anglia. — Francya. —
Włochy. — Niemce. — Szwecya. — Rosya i Królestwo Polskie. —
Montenegro. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Na przedsiębranem 30go kwietnia 1858 pierwszym losowaniu
obligacyi indemnizacyjnych lwowskiego okręgu administracyjnego
wyciągnięte zostały następujące kategorie i numera obligacyi:

19 sztuk z kuponami na 50 złr., a mianowicie:

Nr. 52, 153, 203, 404, 1196, 1295, 1309, 1323, 1586, 1754,
1892, 1973, 1992, 2423, 2980, 2995, 3095, 3637, 3898.

82 sztuk z kuponami na 100 złr., a mianowicie:

Nr. 20, 119, 600, 951, 1307, 1640, 1819, 1989, 2086, 2106,
2378, 2467, 2487, 2855, 3106, 3234, 3441, 3565, 3605, 3744,
4288, 4511, 4801, 5187, 5372, 5497, 5583, 5688, 5779, 5875,
6007, 6043, 6145, 6157, 6207, 6284, 6339, 6997, 7017, 7148,
7157, 7202, 7215, 7519, 7612, 7637, 8161, 8409, 8800, 9193,
9204, 9322, 9333, 9391, 9744, 10.547, 10.655, 10.854, 10.959
11.159, 11.239, 11.560, 11.833, 11.974, 12.375, 12.441, 12.515,
12.616, 12.793, 12.884, 12.951, 13.171, 13.189, 13.225, 13.595,
14.273, 14.593, 14.774, 14.868, 14.923, 15.010, 15.098.

18 sztuk z kuponami na 500 złr., a mianowicie:

Nr. 25, 268, 313, 627, 707, 719, 1076, 1294, 1324, 1910,
1929, 2112, 2373, 2544, 3185, 3571, 3895, 4428.

59 sztuk z kuponami na 1000 złr., a mianowicie:

Nr. 472, 480, 717, 830, 849, 1211, 1269, 1407, 1478, 1514,
1723, 1736, 2102, 2107, 2184, 2353, 2514, 2612, 2707, 2712,
3018, 3065, 3141, 3194, 3213, 3742, 4482, 4869, 4934, 4963,
5298, 5517, 6067, 6604, 6605, 6868, 6899, 7356, 7384, 7413,
7504, 7606, 7709, 7710, 7897, 8134, 8257, 8269, 8587, 8734,
8862, 9303, 9922, 9978, 10.169, 10.438, 10.757, 10.800, 11.107.

10 sztuk z kuponami na 5000 złr., a mianowicie:

Nr. 26, 264, 364, 434, 624, 628, 748, 787, 979, 1217.

10 sztuk z kuponami na 10.000 złr., a mianowicie:

Nr. 409, 587, 720, 773, 935, 953, 1259, 1306, 1325, 1344.

22 sztuk litera A, a mianowicie:

Nr. 29 na 400 złr., nr. 150 na 1300 złr., nr. 408 na 550 złr.,
nr. 521 na 50 złr., nr. 616 na 50 złr., nr. 636 na 230 złr., nr. 657
na 50 złr., nr. 692 na 1000 złr., nr. 725 na 50 złr., nr. 750 na
50 złr., nr. 1437 na 1370 złr., nr. 1801 na 280 złr., nr. 2023 na
100 złr., nr. 2236 na 50 złr., nr. 2258 na 50 złr., nr. 2423 na
400 złr., nr. 2561 na 800 złr., nr. 2855 na 50 złr., nr. 3051 na
50 złr., nr. 3392 na 300 złr., nr. 3572 na 1100 złr. i nr. 3578 na
100 złr. Razem 235.530 złr.

Nakoniec wyciągnięto lit. A obligacyę nr. 2136 na 810 złr.

Z częściową kwotą 470 złr.

Zatem wylosowano w ogóle 236.000 złr.

Powyzsze obligacye będą z wylosowaną kwotą kapitału w 6
miesiący licząc od dnia wylosowania wypłacane gotówką w c. k. ka-
sie funduszów indemnizacyjnych we Lwowie z zachowaniem istnie-
jących w tej mierze przepisów, a oraz wyda ta kasa na niewylosowa-
waną część lit. A. obligacyi nr. 2136 nową odpowiednią obligacyę.

W przeciągu trzech ostatnich miesięcy od terminu wypłaty
będzie także c. k. uprzywilejowany bank austriacki w Wiedniu
eskontować wylosowane obligacye.

Z c. k. dyrekcji funduszów indemnizacyjnych.

Lwów, 1. maja 1858.

Sprawy krajowe.

Lwów, 1. maja. Dyrekcya gal. stan. Towarzystwa kredyto-
wego czyni wiadomo, że w Pradze czeskiej w domu handlowym
Leopolda de Laemel nową utworzyła ajencyę, która wypłatą wylo-
sowanych listów zastawnych i kuponów w zwykłych terminach, a
w miarę okoliczności także sprzedają i kupnem nazwanych efektów
zatrudniać się będzie.

(Powołanie p. Herbsta do Pragi. — Misy kroackie. — Wiadomości bieżące. — Rozpo-
rządzenie administracyi finansowej.)

Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższą uchwałą z dnia 27.
marca b. r. zezwolić najlaskawiej na przesadzenie rzeczywistego
profesora filozofii, prawa i austriackiego kodexu karnego przy
lwowskim uniwersytecie Dra Edwarda Herbsta do uniwersytetu
w Pradze.

— Dziennik *Bohemia* pisze, że Jego Excelencya minister hra-
bia Leo Thun udał się dnia 26go b. m. z Pragi do Wiednia. Za
pośrednictwem Jego Eminencyi najprzewielebniejszego kardynała-
arcybiskupa z Zagrabia p. Jerzego Haulika Varallya mają rozpocząć
się z dniem 26. b. m. w Waradzynie duchowne misye w języku
kroackim.

— Co do przesyłania próbek i wzorów za granicę przez
pocztę bez opłaty cła, wyszło następujące rozporządzenie:

Próbki towarów nie mające więcej jak dwa celne funty suro-
wej wagi mogą być rozesłane przez c. k. pocztę w wywozie bez
opłaty cła, zatem także o ile podpadają pod opłatę wspomnianego
cła. To zezwolenie do rozesłania próbek bez opłaty ogranicza się
w lombardo-weneckiem królestwie na nie więcej jak jeden funt
celnej surowej wagi.

Próbki do przesłania jedwabiu, taryfa 48, lit. a, b i d, to
jest jedwab surowy nie przedzony, i jedwab surowy przedzony
także i w połączeniu z innymi przedzonymi wyrobami, — są od
tego zezwolenia w ogólności wyłączone. — Urzęda pocztowe będą
przy przesłaniu próbek nad tem czuwać, aby te przesyłki niezaw-
ierały żadnego z wymienionych rodzajów jedwabiu, a w każdym
razie gdyby było podejrzenie, że te przesyłki zawierają do zezwolenia
wyłączone rodzaje jedwabiu, zostaną natychmiast najprzedszemu cel-
nemu urzędowi do wytoczenia procesu przesłane. Inne rozporzą-
dzenie wysokiego c. k. ministryum finansów nakazuje, ażeby
przestrzegać surowo porę zaciera i niedozwalać by pędzono nieo-
płacony zaciera. Nakaz ten ważny we wszystkich koronnych państwach
z wyjątkiem Dalmacyi.

Ameryka.

(Doniesienia z Meksyku i republiki argentyńskiej.)

Paropływ „Persia“ przywiózł listy z Nowego Yorku z 14go
b. m. Senat potwierdził konferencyjny komitet izby względem bilu
Kansas. Z Verakruz donoszą, że generał Osollo, który występuje
za rządem Zuloagi, zajął miasto Guadalagare, uwięził cały rząd Ju-
areza i idzie na Meksyk, gdzie według wszelkiego prawdopodobień-
stwa obwołany zostanie prezydentem. Vera-Cruz zostaje wierne
partyi Juareza. Generał Tarza oblegał Tampiko.

Do *Preuss. Correspondenz* piszą z Buenos-Ayres pod diem
1. marca b. r.: Rząd Urugaju przytłumił tamtejsze powstanie za
pomocą Brazylii, która podesłała pieniądze, broń, amunicyi i okrę-
tów wojennych, i za pomocą prezydenta konfederacyi, który wkro-
czył silnym korpusem. Naczelników rokoszan rozstrzelano i przy-
wrócono spokój. Jednak rząd w Montevideo utrzymuje w obec
Buenos-Ayres w prawomocności wydane podczas powstania rozpo-
rządzenie, które zabrania wszelkiej komunikacyi z tem miastem,
oskarżając tutejszy rząd bez dostatecznego dowodu o złamanie neu-
tralności. Nie lepsze są nasze stosunki z argentyńskim rządem
związkowym, który rozporządzeniami cła dyferencyjalnego i przeto,
że podżega Indyan do napadów, okazuje, że tutejszemu rządowi nie
sprzyja. W obec takich postępów państw ościennych postępowanie
tutejszego rządu tchnie pokojem, stara się swobodniejszemi usta-
wami ożywić handel i przemysł; a wojskowe ekspedycye trzymają na
wodzy Indyan Pampas. Te ekspedycye rozszerzają znacznie granicę
kraju.

Anglia.

(Rewia w Aldershote. — Pogłoski z klubów rozsiewane. — Dzisiejsze ministryum. —
Brak kościołów. — Telegrafy.)

Londyn, 27. kwietnia. W obozie Aldershott miały przed-
wczoraj wystąpić wszystkie wojska na wielką musztrę, aby dać Jej
Mości Królowej sposobność przypatrzeć się ewolucjom. Straszna
jednak burza, która pocztowe statki uniosła kilka mil za stacyę,
srożyła się także i w obozie Aldershott i poruszyła całe morze pia-
sku i pyłu tak dalece, że było niepodobnem wykonywać wojskiem
jakiegokolwiek obrotu. Samo miejsce, gdzie stoi obóz, nie jest nigdy
zbyt powabne, a staje się prawie niedostępnem, gdy spadną deszcze
lub po długiej posusze powstanie wichur i pędzi tumany kurzu i

piasku. Dlatego też musiano poprzestać na kilku ćwiczeniach artylerji, ale i te wypadły bardzo niepomyślnie, najgorzej wypadł próbowany po raz pierwszy popis tak zwany „Lassetrain“, gdzie oddział konnej inżynierji pokazywał, jak w razie potrzeby uprowadzić może działa za pomocą sznuru (z sidelkiem). Zdaje się jednak, że urządzenie to nie utrzyma się nadal, jak wiele innych tym podobnych nowatorstw, bo taki rodzaj pociągu nie odpowiada bynajmniej wymaganiom. Całą sobotę paliły się przyległe zarośla świrkowe, które od północno-wschodniej strony obozu ciągną się w głąb kraju, jałowce, bylica i reszta zarośli karłowatych krzewów; i dopiero nad wieczorem, gdy wiatr skręcił nagle na zachód, można się było spodziewać, że przygaśnie pożar. Pięć do 6.000 akrów ziemi uległo spustoszeniu i pokryło się zgliszczem. Północna część puszczy, wygląda jak wypalone ognisko puszczy, a tylko gdzieś niedługo wychylają silniejsze świrki z osmolonemi gałęziami z pośród zgliszcz i popiołu. Około 8 godziny wróciła królowa do Londynu, gdzie godziną naprzód przybył z swej iryjskiej wycieczki książę Walii.

— Pogłoski z klubów, rozsiewane od przedwczoraj po mieście są wszystkie opozycyjnej treści. Według jednych, miał lord Ellenborough z powodu sprzeczki zaszelej w ministeryalnej radzie z jednym z swych kolegów, podać się do dymisji, a nawet dziennik *Advertiser* nadmienia w tym względzie, że to wprawdzie być może, ale nie można zato zaręczyć. Ten sam dziennik dodaje, że stronicy lorda Palmerstona mieli w sobotę meeting, na którym postanowili, nie występować opozycyjnie przeciw indyjskiej rezolucji, która dziś wieczór ma być przedłożona. Lord Palmerston nie rzekł się swego indyjskiego bilu, tylko drugi odczyt odłożył na d. 22. maja.

— Dziennik *Observer* zastanawia się, czy też rząd terazniejszy przetrwa sesję, lub jeszcze przed jej ukończeniem ustąpi. Za trwałością przemawia to, że gotów na wszystkie koncesje, jakich się tylko będą domagać; dalej, że niezgoda między wigami i radykalnymi jest tak wielka, że utworzenie silnego rządu liberalnego jest prawie rzeczą niepodobną. A nadto zachodzi jeszcze nieufność obopólna między lordem Palmerstonem i lordem John Russell. Szczególni członkowie gabinetu terazniejszego — pisze dalej dziennik — są zapewne ludzie szanowni, lecz nie wyrażają jeszcze wyrazu opinii ludu angielskiego. Sądzą tedy, że rozprawy nad bilem indyjskim lub raczej nad rezolucjami indyjskimi położą koniec ministerstwu hrabi Derby. Inni znów utrzymują, że lord Derby nawet i wtenczas, gdyby bil indyjski upadł, nieustąpiłby jeszcze z swej posady, chyba żeby większość przeciwna była bardzo znaczna. Liberalni uważają jedyną możność trwałego rządu liberalnego tylko w pojednaniu lorda Palmerstona i lorda Johna Russell. Pojednanie to jednak jest prawie niepodobne, a może nawet i całkiem nieprzydatne.

— Na nosiedzeniu izby wyższej dnia 23. kwietnia zaproponował biskup Exeter mianować komisję dla rozpoznania braku kościołów w stolicy i na prowincyi, a osobliwie w fabrycznych i górniczych powiatach. Wniosek został przyjęty i komisya natychmiast ustanowiona. Na czele komisji stoją Arcybiskupi z Canterbury i Yorku. — Lord Grey zażądał przedłożenia korespondencyi, w jakiej stał sekretarz państwa względem atlantyckiego telegrafu z rządem Nowej Fundlandyi, oraz ubolewa, że kompanii dano monopol. Lord Clarendon składa wiązanie na sir G. Greya, który w 1854 roku był ministrem kolonii. Nowy jednak minister kolonii unieważnił rozkazem tajnej rady co do zasady monopolu akt prawodawstwa Nowej Fundlandyi. Nakoniec przyjęto wniosek.

Francya.

(Nowiny dworu. — Rumuni w Paryżu. — Pogłoski alarmistów. — Wybory paryskie. — Projekt ustawy względem tytułów. — Rudio wyprawiony. — Marynarka francuska. — Sprawa Cagliari.)

Paryż, 27. kwietnia. Dziennikowi *Nord* donoszą za rzecz pewną, że Cesarz wyjedzie tego lata do Plombieres. Ich Mość Cesarstwo przybędą tam w połowie lipca a później udadzą się do Biarritz. Prefekt departamentu Wogezów, p. Alfred La Gueronniere przybył już do Paryża po bliższe rozkazy.

— Rząd angielski podziękował urzędownie francuskiemu za pomoc, jaką udzielił Anglikom gubernator Guadelopy w czasie buntu murzynów na Antigwie.

— Rumuni wysłali deputowanych do Paryża, którzy podczas konferencyi mają wyjaśniać pełnomocnikom potrzeby i życzenia swego kraju.

— Okręt „Pelican“, paropływ awizowy pod dowództwem syna admirała Hamelina, wpłynął na Tamizę dla nabrania węgla. Kilku alarmistów po tamtej stronie kanału narobili wrzawy, że okręt francuski przybył zdejmuwać plan wybrzeża Tamizy. Ale wkrótce wyjaśniła się rzecz.

Paryż, 26. kwietnia. Natłok do urn wyborczych był dzisiaj bardzo znaczny. Liczba wyborców, wpisanych we wszystkich trzech okręgach wynosi 95.089, mianowicie 31.440 w trzecim, 30.502 w piątym i 33.147 w szóstym okręgu wyborczym. W publiczności nieobudzą te wybory zbyt wielkiego zajęcia a wszędzie panuje spokój.

— Projekt ustawy względem tytułów, w składzie w jakim wyszedł z ciała prawodawczego, okłada karą tego tylko, kto „nieprawie przywłaszcza sobie jaki tytuł“, ale kara ta jest podwójna: więzienie i grzywna. Komisya rozpoznawcza proponuje natomiast podwójną karę za fałszywe dekoracje i kostiumy, a tylko karę pie-

niężną za przywłaszczenie tytułu. Ta poprawka ma być przedłożona dzisiaj radzie państwa, a wkrótce potem ciału prawodawczemu.

— Skazany na deportacyę Rudio odjechał wczoraj do Kayenny.

— Marynarka francuska liczy teraz: 30 paropływów liniowych, 35 fregat parowych, 18 korwet parowych, 79 paropływów awizowych, 5 pływających baterji parowych, 20 parowych statków kanonierskich, 8 parowych szalup kanonierskich i 20 paropływów transportowych, a w okrętach żaglowych: 15 okrętów liniowych, 28 fregat, 11 korwet, 24 okrętów awizowych, 6 statków kanonierskich, 3 bombardy, i 34 lekkich a 26 cięższych okrętów transportowych. Na warsztatach buduje się 53 okrętów, między temi 7 liniowych i 15 fregat. Żądane zaś w budżecie pana Devinek kredyty na przyszłe lato przeznaczone są: 1) Na ukończenie floty mieszanej przeobrażeniem kilku okrętów liniowych na paropływy; 2) na zbudowanie pospiesznej floty parowej o 150 okrętach; 3) na ukończenie rozpoczętych okrętów transportowych i przeobrażenie kilku fregat żaglowych na parowe, przezeo pomnożona będzie flota transportowa na 72 okrętów; 4) na dokończenie robót w porcie Cherbourga i założenie basenów reperacyjnych i warsztatów w czterech innych portach wojennych. Dalej powiada pan Devinek, że liczba uzbrojonych okrętów wojennych została pomnożona z 142 na 152, a nakoniec ma być także podwojony park artylerji w Vincenes.

— Jedna z korespondencyi paryskich pisze do gazety powszechnej, że rząd francuski oświadczył się już w sprawie zaboru okrętu „Cagliari“, i że po ścisłym rozpoznaniu kwestyi spornej tak ją rozstrzygnął: 1) że grabież ta słuszna i sprawiedliwa; 2) że z tem wszystkim zachodzi jedna okoliczność przemawiająca za złagodzeniem wyroku trybunału sądowego co do tego okrętu, gdyż kapitan jego nie miał żadnego zamiaru złego, i tylko pasażerowie zmusili go do spełnienia ich woli; 3) Hrabia Cavour przeszkodził wystąpieniem swem wszelkiej koncesyi ze strony Króla neapolitańskiego. Rząd francuski doradza zgody, zwłaszcza że przyzwolić na to nie można, by spór ten doprowadzić miał aż do zaburzenia pokoju europejskiego.

Włochy.

(Izby piemontskie. — Budowa kolei rzymskiej. — Podróż Papieża. — Szczepienie ospy.)

Turyń, 24. kwietnia. Większość 129 członków Izby deputowanych, co wczoraj głosowała za przyjęciem *ustawy o spiskach*, liczyła 43 umiarkowanych i do skrajnej prawej należących deputowanych. Reszta 86 należy do obu centrów i do lewej. Mniejszość licząca 29 głosów należy prawie wyłącznie do lewej, a centra dorzuciły zaledwie 2 do 3 głosów. Sądzą, że rozprawy nad szczegółami artykułami potrwają dość długo.

— Rzymska budowa kolei żelaznych ku granicy neapolitańskiej rozpoczęła się od tygodnia i zwawo następuje. Akcyonaryusze zakupili piękny wille Altieri za 35.000 sztuków, by tamtey pociągnąć linię kolei żelaznej, która ma centralny dworzec połączyć z koleją wiodącą do Frascati. Stacya centralna wybudowana być ma na dawnym forum rzymskiem w tem miejscu, gdzie niegdyś stało „millarium aureum“, z kąd obliczano wszystkie odległości państwa rzymskiego, i gdzie się wszystkie drogi schodziły.

Z Rzymu donoszą z 19. kwietnia: J. Ś. Papież wróciwszy z objazdki prowincyi północnych oznajmił wysłanym tu zastępcom legacyi południowych zeszłej jesieni, że i krainy te spodziewa się zwiedzić w roku nadchodzącym. Rozmaite przygotowania zapowiadają, że podróż tę Ojciec ś. podejmie na przyszły miesiąc do prowincyi zwanej „marittima“ i do legacyi „Velletri“, jeśli nie zajdą jakie trudności niespodziewane. Na każdy jednak wypadek nie zabawi J. Ś. Papież dłużej w tej podróży nad trzy niedziele.

Niektóre dzienniki, a między temi podała i gazeta powszechna tę mylną wiadomość, jakoby książę Orsini ustąpić miał z posady swojej. Orsini potąd jeszcze urzęduje, i właśnie podpisał urzędowe wezwanie, by wszystkie matki znosiły dzieci do szczepienia w sali kapitolu. Lecz i tutaj większa część ludności jest przeciw szczepieniu (jak niegdyś i sam papież Grzegorz XVI.). Dla wykorzenienia zabobonu tego wyznaczyła kasa municypalna nagrodę dwóch „paoli“ dla każdej z tych matek, która dziecię swe przyniesie do szczepienia.

Niemce.

(Przegląd procesów konstytucyjnych w Izbie związkowej.)

Frankfurt, 26go kwietnia. Sprawa holsztyńska tak zajęła zgromadzenie związkowe, że zamilknąć na chwilę musiały inne spory konstytucyjne zachodzące w Niemczech. Tym czasem, oprócz sprawy hanowersko-luxemburskiej, która decyzyą z d. 29. stycznia r. b. na pozór niby zakończona, jest osobnych jeszcze siedm procesów tego rodzaju, w których stany w sporze z rządami swemi, czekają wyroku wyższego nad sobą rządu związkowego. Państwa, którym te procesa stany ich wytoczyły są następujące: Hesya elektoralna, Wirtemberg, Wielkie księstwo Heskie, Lippe, Sachsen-Gotha i księstwa Anhaltyskie. Hesya elektoralna przedłożyła Stanom konstytucyę przejrzaną dnia 13. marca 1852 na mocy postanowienia związkowego z 27. marca r. b. do rozpoznania, a zgromadzenie związkowe zastrzegło sobie dalszą decyzyę. O pertraktacyach w tej mierze podał rząd księcia elektora na posiedzeniu związkowym z 25. stycznia 1855 dokładną wiadomość, która przeszła do wydziału pod rozpoznanie. — W Wirtembergu przeszło jak wiadomo między rządem i Stanami do ugody, która regulowała straty poniesione i stanowisko tych Stanów. Zgromadzenie związkowe uznało decyzyą z 2'

kwietnia 1857 tę ugodę za dostateczną, oświadczyło oraz przy tem, że dopełnienie umowy zawartej zapewne wkrótce nastąpi; i w tej myśli przedłożył rząd Izbowi projekt względem spłacenia dziesięciny i t. d. Lecz Stany utrzymują, że projekta ugody z marca 1856 nie są dokładne, i dlatego też podali zgromadzeniu związkowemu nowe przedstawienie. Na to wydał król. rząd wirtemberski oświadczenie swe na posiedzeniu z 22. kwietnia r. b. Tak samo i załoba wirtemberskich familii niegdyś do stanu rycerskiego w państwie niemieckiem należących, podano względem nadwreżenia praw im przysługujących, sprowadziła ugodę z 16. grudnia r. b., które zgromadzenie związkowe także 24. kwietnia r. z. za dostateczne uznało. — W wielkiem księstwie Heskiem podały Stany również roku 1853 prośbę do związku w sprawie nadwreżenia praw swych majątkowych, a mianowicie względem wynagrodzenia za straty poniesione wydaniem ustawy abolicyjnej z 7. sierpnia 1848. Sejm związkowy wezwał dnia 20. maja 1857 rząd wielkksiążęcy do oświadczenia, a że negocjacje rządu ze Stanami potąd jeszcze trwają, zaczętem zgromadzenie postanowiło czekać wprzód na rezultat tych negocjacji, nim dalszą decyzję powzięmie. — Spór w Lippe zaszyły między deputowanymi wydziału stanowego i rżadem, ma być na mocy postanowienia związkowego z 16. lutego 1854 załatwiony w drodze nowych ze Stanami negocjacji. Rząd tamtejszy przedłożył Stanom projekt, według którego przyznano im *votum negativum* pod tym jednak warunkiem, by kurya rycerska z głosami 7mioma, i kurya gmin miejskich i wiejskich z 14 głosami niemogły nadal głosować z osobna. Stany nieprzyjęły jednak tej propozycji, a odnoszące się oświadczenie rządu książęcego na posiedzeniu sejmu związkowego z 30. października 1837, odesłano do wydziału politycznego. W Sachsen-Gotha udał się stan rycerski r. 1852 do sejmu związkowego z załobą swą względem niesłusznego zniesienia konstytucyi stanowej i odjęcia praw stanowych. Sejm związkowy wezwał rząd książęcy dnia 20. stycznia 1853 do wyjaśnienia tej rzeczy. Wyjaśnienie to nastąpiło w lipcu 1855, a rząd książęcy oświadczył na powtórne przedstawienie petentów na posiedzeniu z 29. października 1857, że żądania ich są niesłuszne. Oświadczenie to odesłano tak jak i dawniejsze do komisji reklamacyjnej. — W księstwach Anhaltuńskich podały Stany do zgromadzenia związkowego przedstawienie swe względem utrzymania praw im przysługujących, a zgromadzenie związkowe zawezwało dnia 10. sierpnia 1854 rząd książęcy do przedłożenia oświadczenia swego w tej mierze. Na powtórna załobę Stanów ponowiono wezwanie to decyzją z 22. kwietnia r. b. — Zebrawszy wszystkie przytoczone tu spory w krótkości, tedy okaże się, że w jednym państwie — w Hessyi elektoryalnej — idzie o rewizję całego stanu konstytucyjnego, podczas że w innych chodzi o przywrócenie praw politycznych i majątkowych *jednej tylko klasy ludności*, to jest większych posiadaczy gruntowych. I z tego względu uważając okazuje się, że właściwie jest jeden tylko proces ogólny, a to: że posiadacze gruntowi ze szlachty w rozmaitych państwach niemieckich wytoczyli proces u sejmu związkowego przeciw niewielacy konstytucyjnej z roku 1848. Gdy przyjdzie rozstrzygać między przywróceniem stanu rzeczy jak było (*resstitutio in integrum*), a zupełnem uchYLENIEM praw nabytych, zachodzić będą nietylko prawnicze lecz także i polityczne względy, i trzeba będzie do nich się zastosować. Tak więc zostają spory te nawet z ogólnemi stosunkami politycznymi Niemcy w styczności, i stanowią żywiół charakterystyczny w ciągłych przemianach teraźniejszego życia politycznego.

Szwecya.

(Ułgi w opłacie cla.)

Chrystyania, 24. kwietnia. Pod wczorajszą datą wyszło następujące rozporządzenie prowizoryczne: „My Oskar i t. d. Spowodowani znacznymi pożarami, które dotknęły miasta Chrystyanie i Moss, uznajemy za dobre rozporządzić, ażeby od kamieni na stawianie murów i dachów, które do Chrystyanii i Moss będą sprowadzane z zagranicy na teraz żadnego cla niepobierano.“

Ułatwienie, jakie nastreczy to rozporządzenie właścicielom spalonych domów, przyłoży się do tego, że spalone dzielnice podniosą się spieszno i piękniej niż dotychczas z swych gruzów.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Rozgraniczenie od Turcyi i Persyi. — Centralne biuro statystyczne.)

Petersburg, 21. kwietnia. *Pszczola północna* ogłosiła przed kilku dniami mało znane data względem regulacji granicy w Azji, dla sprostowania fałszywych podań w różnych gazetach, a najszerzej pewną pogłoskę, która przeszła także do dzienników rosyjskich, a która w polityczno-geograficznym względzie jest ważną. Podanie to opiewa: Jeżeli Porta przyjmie bez zmiany projekt nowej linii granicznej, tedy Rosya zrobiła znaczne nabycia, między któremi jezioro Bałyk-Göl nie ostatnie zajmuje miejsce. Bo pominawszy, że obfituje w ryby, służy to jezioro także za drogę handlową między Turcyą i Persyą, gdyż leży między Araratem i Bajazetem i ma około 35 mil obwodu. Na to twierdzenie daje *Północna Pszczola* obszernie sprostowania, których treść *Hamburger Correspondent* w następującem zestawia: 1) Obwód jeziora nie wynosi 35 mil, lecz tylko około 28 wiorst, to jest 4 mile geograficzne, a położenie jego jest tak wysokie (7340 stóp nad powierzchnię morza), że na górach przyległych topnieje śnieg tylko w miesiącach letnich, i tylko z tego czasu korzystają koczownicze Kurdy, którzy w okolicach jeziora stada swe wypasają. 2) Zład wynika,

że tamtejsza komunikacja, szczególnie handlowa prawie żadna. Oprócz Kurdów przychodzą tylko patrole straży pogranicznej w pobliże jeziora, którego przyległe okolice są całkiem niezamieszkałe. Najbliższa włość jest 9 wiorst od jeziora odległa. 3) Gościńce handlowe między Turcyą i Persyą są trzy: Pierwszy idzie na Erzerum, Hassan-Kale, Toprak-Kale, koło Bajazetu do Kasły-Göl, gdzie się przecina turecko-perska granica, na Choj do Tabrydy. Drugi gościńce idzie na Kars, Alexandropol i Erywan do Persyi, a trzeci, rzadko przez karawny uczęszczany, idzie z Erzerum na Kagisman, Kulpi i Erywan do perskiej granicy. Wszystkie trzy gościńce leżą daleko od jeziora Bałyk-Göl, najmniej 15. wiorst. Nakoniec wskazuje artykuł istotne korzyści, jakie z regulacji granicy, Rosya uzyskała. Nabyła Ssynak i niziny między rzekami Paraut-Czaj i Sagoran-Czaj, z bogatemi, dla koczujących szczepów kurdyjskich waznemi pastwiskami, których Turcy długo odstąpić nie chcieli. Ale nakoniec, gdy się zgodzili na zdanie pośredniczących komisarzy, można uważać rezultat nowej regulacji granicznej w Azji ze wszelkich stron za dogodny i odpowiedni godności obu interesowanych państw, którego wartości niepowinny zmniejszać fałszywe podania.

Z **Petersburga** donoszą, że temi czasy kazał rząd zaprowadzić statystyczne biuro centralne w ministerjum spraw wewnętrznych. Biuro to ma dwa główne oddziały. Jeden z tych ma rządowi przedkładać potrzebne wykazy statystyczne ze wszystkich gałęzi administracyjnych, drugi zajmuje się szczegółowo sprawami organizacji ziemstw w cesarstwie.

Montenegro.

(Zbliżenie się Montegru do Rosyi. — Doniesienia z Serbii.)

Z **nad granicy Montenegrońskiej** pisze *Pow. aug. gaz.*: Rosya przebaczyła księciu Danile i przyjęła znowu do łaski swej Czernagórców. Senat, za natchnieniem księcia uczynił zadość wezwaniu rosyjskiego synodu i zwrócił klasztorom zasekwestrowane pieniądze i dobra kościelne. Książę Danilo oddzieliwszy władzę świecką od kościelnej pozwolił mianować zawistego od rosyjskiego synodu władcykę (biskupa w Montenegro). Joanowicz Niegusz, archimandryta w Cetynie, kuzyn księcia, znajduje się już w podróży do Petersburga, ażeby tam otrzymać wyświęcenie na biskupa Montenegrońskiego, i jako poseł księcia podnieść deponowane przez zmarłego władcykę w kasie twierdzy Piotra i Pawła znaczne sumy pieniężne na zamiary księstwa, jeźliby okoliczności tego wymagały. Czernagórcy tuszą, że wspaniałomyślny Car nie naruszy tych „sum świętych“, i znowu będzie Czernagórcom roczną dotację przysyłać. Deputowani księcia Danila do Wiednia i Paryża są codzień spodziewani w Tryeście. — Większe wypadki wojenne lub polityczne nie zaszyły w Montenegro ani w Serbii. Konstantyn Nikołajewicz, ex-minister Serbii, został mianowany w miejsce senatora Krystycz, komisarzem księstw naddunajskich w Wiedniu. Senator Krystycz udaje się temi dniami do senatu w Belgradzie. Serbski ustaw (dokument konstytucyjny) będzie odtąd ściśle zachowywany. Na zasadzie tego będzie co trzy lata zwołana skupeczyna (zgromadzenie ludu), ażeby wysłuchać sprawozdanie senatu i wyrazić życzenie Serbskiego ludu. A że od roku 1848 nie odbywało się takie zgromadzenie, tedy minister spraw wewnętrznych, J. Garaszanin zamyśla zwołać je tego roku.

A z y a.

(Sprawa Yeha i Króla Audhy. — Następca Yeha.)

Yeh przybył do Kalkuty i został umieszczony w warowni Wiliam. Król Audhy upraszał dyrektoryum wschodnio-indyjskiej kompanii o wypłacenie swej pensyi; prośbę jego przedłożono jenerał-gubernatorowi do sprawozdania, a Królowi zalecono być cierpliwym aż do odpowiedzi.

— Dziennikowi *Pays* donoszą z *Chiu*: Następca Yeha w godności wicekróla czyli cesarskiego jenerałnego komisarza Kantonu, mianowany został mandaryn *Sin*, brat zmarłego w roku 1853 mandaryna tegoż imienia. Jak słychać jest on w wielkich łaskach u Cesarza chińskiego i miał jeszcze tego miesiąca odjechać z Pekinu na swoją posadę.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 30. kwietnia. Według doniesień z **Konstantynopola** przybył tam Mehemed Bej z Czerkiesyi, i skazanie jego potwierdza się. — Z **Mostaru** donoszą, że na dniu 21. b. m. zaszła pod Zargoną potyczka Baszibozuków z powstańcami i połączonymi z nimi Czernagórcami.

Wenecya, 30. kwietnia. Most żelazny na wielkim kanale w pobliżu stacyi kolei żelaznej został otworzony wczoraj obrotowi publicznemu.

Paryż, 28. kwietnia. Dziś naradzała się rada administracyjna towarzystwa „Credit mobilier“ nad oznaczeniem dywidendy.

Paryż, 29. kwietnia. Jak donosi dzisiejszy *Monitor*, postanowił rząd dla skompletowania oznaczonego budżetem stanu armii powołać do czynnej służby 42.060 ludzi, pozostających jeszcze z klasy wieku 1856; zaczętem niepotrzebna będzie zwoływać żołnierzy, puszczonych na urlop na czas nieograniczony. — Wczoraj zbierali się obecni w Paryżu członkowie konferencyi, by odczytać traktat względem regulacji granicy azjatyckiej. — Nowe pismo Proudhona zostało sadownie skonfiskowane.

Paryż, 30. kwietnia. *Monitor* zbija pogłoskę o ustąpieniu ministra finansów. — Jak donoszą z Turynu, przyjęta została ustawa Deforesty 110 głosami przeciw 42. — Wczorajsze jeneralne zgromadzenie akcyonaryuszów towarzystwa „Credit mobilier“ postanowiło niepłacić za rok 1857 żadnej dywidendy.

Londyn, 30. kwietnia. Na wczorajszym nocnym posiedzeniu izby niższej zapowiedział *Divett* poprawkę tej treści, ażeby zmiana prawodawstwa indyjskiego w ciągu administracji Derbygo została zaniechana jako niestosowna.

W *Izbie wyższej* dowodził *Earl Airlie*, że Anglia powinna razem ze Sardynią żądać zwrócenia okrętu „Cagliari“ od Neapolu, ponieważ prawnicy koronni uznali nieprawnym zabór jego. *Lord Malmesbury* odpowiedział, że kwestya kondemnaty nie jest jeszcze rozstrzygnięta, a Anglia nie może iść za błędem mniemaniem pana Erskine. Musi on ubolewać nad oświadczeniem jednego z ministrów piemontekich, jak Anglia ustąpiła Sardynii w tej sprawie. Anglia nieprzrzekła nic, tylko ofiarowała Piemontowi swoją pomoc w nakłanianiu Neapolu, gdyż obawiała się nagłego wypowiedzenia wojny ze strony Sardynii, a tem samem powszechnych zawikłań w Europie. Wszystkie rządy działają w tym samym duchu. A *lord Derby* dodał, że Francya zostaje w przyjaznych stosunkach z Anglią.

Turyn, 28. kwietnia. W dalszym toku obrad nad artykułami ustawy Deforesty powstała żwawa debata nad poprawką hrabi Solaro della Margherita, podług której miała być apologia morderstwa politycznego odjęta kompetencji przysięgłych a przydzielona decyzji trybunałów. Tę poprawkę odrzucono w końcu małą większością.

Konstantynopol, 24. kwietnia. (Najnowsza poczta lewantyńska na Tryest.) *Fuad Basza* odjeżdża ztąd 28. b. m., towarzysząc mu najstarszy jego syn i *Dawud Effendi* w charakterze sekretarza. Turecki paropływ „*Tahiri Bahir*“ rozbił się naprzeciw Dardanellów. — Amerykański pełnomocnik *Williams* i rosyjski admirał *Wrangel* przybyli do Stambułu.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 30. kwietnia o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 84¹/₈—84¹/₄. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 95 — 95¹/₂. Lomb. wen. pożyczki z 5% 97³/₄ — 98. Obligacje długu państwa 5% 81⁵/₈—81¹¹/₁₆. det. 4¹/₂% 71³/₄—71⁷/₈. det. 4% 64¹/₈—64¹/₂. detto 3% 49³/₄—50. detto 2¹/₂% 41—41¹/₄. detto 1% 16¹/₈—16¹/₄. Oblig. Głog. z wypłatą 5% 97 — —. Detto Oedenburgs. z wypłatą 5% 97 — —. Detto Peszt. 4% 96 — —. Detto Medyol. 4% 96 — —. Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 89¹/₂—89¹/₂. detto węgier. 80¹/₈—80³/₈. detto galic. 79¹/₈—79¹/₄. detto siedmiogr. 78 — 78¹/₈. detto innych krajów koron. 84 — 85. Oblig. bank. 2¹/₂% 64—64¹/₂. Pożyczka loter. z r. 1834 302 — 303. Detto z roku 1839 129—129¹/₂. Detto z r. 1854 108⁷/₈—109. Renty Como 15¹/₈—15³/₄.

Galic. list. zastawne 4% 77—78. Póln. Oblig. Prior. 5% 87¹/₄—87¹/₂. — Głognickie 5% 80 — 81. Obligacje Dun. żegl. par. 5% 86¹/₂—87. — Oblig. Lloydów (w srebrze) 5% 88—89. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 500 frank. za szt. 109—110. — Akcy bank. narodowego 972—974. — Akcy c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 243¹/₂—243¹/₂. Akcy niż. austr. tow. eskomp. 114—114¹/₂. — Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. — —. — Detto póln. kolei 182¹/₄. — Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 288¹/₂ — 288¹/₄. Detto kolei ces. Eliz. po 200 zlr. z wypłatą 30% 100¹/₁₆—100³/₁₆. Detto Połud.-północn. niem. komunikacyjnej kol. żel. 91¹/₄—91¹/₂. — Detto ciszańskiej kolei żel. 100¹/₁₆—100³/₁₆. Detto Lomb.-wen. kol. żel. 248 — 248¹/₂. Detto Cesarza Franc. Józ. wschod. kol. żel. 189—189¹/₄. Detto losy tryest. 109¹/₄ — 109¹/₂. Detto tow. żegl. parowej 540—541. Detto 13. wydania 101¹/₂ — 101³/₄. Detto Lloydów 375 — 376. Peszt. mostu łańcuch. 59 — 60. Akcy młyna parowego wiód. 66—68. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 19 — 20. — Detto 2. wydania 29 — 30. Esterhazego losy 40 zlr. 83 — 83¹/₂. Windischgrätzka losy 24¹/₂—24³/₄. Waldsteina losy 26¹/₂—26³/₄. Keglevicha losy 16¹/₂—16¹/₂. Ka. Salma losy 42¹/₂—42³/₄. — St. Genois 39—39¹/₂. Palfego losy 37¹/₂—37³/₄. Clarego 39¹/₈—39⁵/₈.

Amsterdam 2 m. 88 l. — Augsburg Uso 106. Bukareszt 31 T. 263¹/₂. — Konstantynopol 31 T. 467. — Frankfurt 3 m. 105¹/₄ l. — — Hamburg 2 m. 77³/₄. Liwurna 2 m. 105¹/₄. — Londyn 3 m. 10 — 17. — Medyolan 2 m. 105³/₈. — Paryż 2 m. 123¹/₂. Cesarskich ważnych dukatów agio 7³/₄—7⁷/₈. Ditto koron. 14 8—10. Napoleons'dor 8 14—15. — Angielskie Sover. 10 17—19. Imperyal Ros 8 27 — —. Srebro —.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 1. maja.

Oblig. długu państwa 5% 81⁵/₈; losowane obligacje 5% —; obligacje długu państwa 4¹/₂% 71³/₄; 4% —; 3% —; 2¹/₂% —; pożyczka loter. z r. 1834 —; z r. 1839 —; z r. 1854 108³/₈; pożycz. nar. z r. 1854 84¹/₁₆. Ob banku — Akcy bankowe 973. Akcy zakładu kredytowego 242 — Akcy kolei póln. po 1000 zlr. 1820. — Austr.-franc. akcy kolei żelaz. po 500 fr. z wypłatą w ratach —; detto z pełną wypłatą — —; — kolej żelazna lomb.-wenecka —. Akcy kolei nadciśkiej —. Kolej cesarskiej Elżbiety 200. Kolej połud. póln. komunikacyjna —. Akcy żeglugi parowej na Dunaju po 500 zlr. 540¹/₂. Akcy żegl. parowej Lloydów po 500 zlr. —. Akcy niższ. austr. Towarzystwa eskomp. po 500 zlr. 572¹/₂. Galic. listy zast. 4% —. Oblig. indemn. niż.-austr. —; detto innych krajów koron. 78¹/₈; detto galic. 79³/₈. detto węgierskie 81³/₄. Amsterdam 88¹/₈. Augsburg 105⁷/₈ l. Bukareszt 263¹/₂. Konstantynopol —. Frankfurt 105¹/₄. Hamburg 77³/₈. Lipsk —. Liwurna 105¹/₄. Londyn 10 — 17. Medyolan 105¹/₂. Marsylia 123¹/₄. Paryż 123³/₈. Agio duk. ces. 7⁷/₈.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. maja.

Hotel rosyjski: P. Świeżawski Alexander, z Szczepiatyna.
Hotel europejski: P. Stecki Adolf, z Środopolec.
Hotel angielski: PP. Hr. Wurmbbrand Henryk, Krätzer Edward, Br. Wimersberg Wicenty, Ks. Cantacuzeno Alexander, c. k. porucznicy, i Br. Staffenberg Filip, c. k. rotm., z Żółkwi. — Torosiewicz Michał, z Połtwy.
Hotel podolski: P. Dobrzański Stanisław, z Daszawy.

Dnia 2. maja.

Hotel Langa: PP. Hr. Schönfeld Adolf, c. k. rotm., Gromann Edward, c. k. major i Br. Seenus Teodor, c. k. rotm., z Gródka.
Hotel europejski: PP. Zaremba Bol., z Oskreszyniec. — Berezowski Henryk, z Wodnik.
Hotel angielski: PP. Hr. Drohojewski Zygmunt, z Krukieniec. — Hr. Drohojewski Józef, z Balic. — Vopaterno Józef, c. k. generał-major, i Schiller Ludwik, c. k. pułkownik, z Tarnopola.
Pod kolei żelazną: PP. Wołodkiewicz Mikołaj i Wiktor, z Rosochatego.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. maja.

PP. Bogdanowicz Bernard, do Mostek. — Hr. Gołuchowski Artur, do Łosiacza. — Gromann, c. k. major, do Gródka. — Jagielski Karol, do Jablonicy. — Janocha c. k. obw. radca rząd., do Sądowej Wiszni. — Orzechowski Jan, do Kutca. — Wybranowski L., do Drohoczówki. — Zachariasiewicz, do Lipowiec.

Dnia 2. maja.

PP. Ambros Ludwik, c. k. rad. rząd., do Sambora. — Dobrzański Stan., do Daszawy. — Gromann Edward, c. k. major, i Hr. Schönfeld Adolf, c. k. rotm., do Gródka. — Ozmiński Józef, c. k. porucz., do Stanisławowa. — Pohorecki Kaj., do Grodziska. — Pierzchała Ignacy, do Uszkowiec. — Pohorecki Albert, do Stryja. — Wróblewski Leon, do Czortkowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. kwietnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	324.35	+ 7.0°	70.3	pludniowy	sl. pochmurno
2. god. popoł.	324.23	+ 16.4°	40.2	"	mr. "
10. god. wiecz.	323.75	+ 11.1°	56.3	"	sl. "

TEATR.

Dziś opera niemiecka: „*Lucrezia Borgia*.“ Gościnnie występ pana Becka i pani Róży Csillag.

Dnia 1. maja 1858 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

81. 9. 66. 34. 47.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 12. i 22. maja 1858 r.

KRONIKA.

Minister publicznych nauk we Francyi przedłożył Cesarzowi czwarte wydanie ekliptycznego atlasu p. Chacornae. To wydanie ogłasza także cesarskie obserwatorium w Paryżu. W ciągu trzech lat wydano 24 map tego atlasu, a liczba gwiazd, których miejsce i światło dokładnie jest wyznaczone, wynosi więcej jak 36.000. Ta monografia nieba jest wielkiej wagi: niektóre dawnym astronomom znane gwiazdy znikły zupełnie, inne które dawniej na przemian jasne miały światło, gasną, wielka liczba straciła swiętość swą a właściwie obłask barwny. Od czasu jak podjęto tę pracę zaszły już niektóre zmiany w widoku gwiazd. Te zmiany są oznaczone w wydanych exemplarzach. W konstelacji ryb znikło z firmamentu od 1853 roku sześć gwiazd i są teraz wcale niewidzialne. W konstelacji koziorożca znikło w tym samym czasie trzy znanych przedtem gwiazd i także nie świecą już na niebie. W konstelacji byka zgasła jedna, która przedtem świeciła długo. Te zjawiska zdają się bardzo ważne, jeżeli zgasie albo poniknie gwiazdy uważamy za słońca, których światło potrzebuje kilka tysięcy lat, nim dojdzie do nas. Zresztą luboć tak wielką jest liczba tych oznaczonych niebieskich ciał, jednak te spostrzeżenia odnoszą się tylko do bardzo szczupłej części firmamentu.

— W Auburn, w pobliżu Rochester wynalazł p. Wiliam Ward bardzo stosowną maszynę do wyciskania kul z ołowianego drutu, za pomocą prasy, i otrzymał na to przywilej. Powyżej maszyny znajduje się drut nawinięty na walec; maszyna wkręca go w siebie i kraje na kawałki jak do potrzeby na kule każdego rodzaju. Odcinki wpadają do formy, i wychodzą z pod prasy w pożądanym kształcie. Maszyna wyrabia kule jakie kto chce do strzelb, rusznic, pistoletów, bądź okrągłe bądź koniczne; gotowe wypadają z wszystkich czterech stron maszyny. A ponieważ po każdej stronie znajduje się po dwie form, zatem za każdym obrotem maszyny wypada ośm kul. Maszynę pędzi para, obraca się w jednej minucie 25 razy, i robi w tym samym czasie 200 kul, zatem w jednej godzinie 12.000 kul. Do pomocy nie wymaga jak tylko jednego człowieka, który zawiesza drut, i odrzuca gotowe kule. Przy robieniu ołowianych kul nieodpada ołowiu wcale nic, gdyż maszyna odkrawuje na każdą kulę tylko potrzebną ilość ołowiu.